

Oponentní posudek na bakalářskou práci

Autor: Simona Kuglerová, studentka kombinované formy bakalářského studijního programu Ošetrovatelství, III. ročník, Univerzita Karlova v Praze, Lékařská fakulta v Hradci Králové

Název práce: Popáleninový úraz jako těžká životní situace, jeho rozdílné vnímání a zvládání u mužů a žen (2009)

Autorka si pro svoji diplomovou práci zvolila téma velmi aktuální, přitom poměrně obtížné a současně zajímavé i z pohledu jejího studijního programu. Práce je zpracována na 97 stranách textu včetně literatury. Obsahuje 17 grafů, 20 tabulek, 8 většinou barevných příloh a dále anotaci jak v jazyce českém, tak i anglickém, psanou dobrou angličtinou. Je v zásadě rozdělena na dva velké oddíly – teoretickou a praktickou část.

V části teoretické jsou poměrně podrobně zmíněny jednotlivé faktory, které mají jistou roli v patofyziologii termického traumatu. Je popsána anatomie a fyziologie zdravé kůže, jakožto největšího orgánu těla a z těchto faktů pak odvozeny pasáže o patofyziologii procesů při závažném popálení. Autorka se přehledně zmiňuje o všech hlavních aspektech popáleninových úrazů, kdy tyto úrazy charakterizuje, nastínila i historické důležité momenty ve vývoji jejich léčby. Dobře vystihuje složitost této problematiky z hlediska nutnosti interdisciplinárního přístupu k popáleným. Zabývá se faktory závažnosti popálenin, různými mechanismy jejich vzniku, zmiňuje metabolické a nutriční zvláštnosti, ale i komplikace různých typů při léčbě popálených. Dobře je zpracována přehledná kapitola o léčbě termických úrazů – počínaje první pomocí, přednemocničním zabezpečením a principy chirurgické léčby konče. Autorka neopomněla zařadit i část věnovanou rehabilitaci a zvláštní kapitolu věnovanou specifické léčebně ošetrovatelské problematice u popálených. Zde správně zmiňuje i otázky etické, kvality života raněných v době akutního léčení i s poznámkami o celoživotních následcích termických úrazů. Cenné jsou i zmínky o vlivu této práce na samotné sestry, kde autorka dobře charakterizuje zvláštní nároky na psychiku, fyzickou kondici i interpersonální vztahy uvnitř ošetřujícího kolektivu. Uvědomuje si možné riziko vzniku syndromu vyhoření a dobře celou teoretickou část ukončuje klinickými příklady ošetrovatelských diagnóz. Při dílčím shrnutí mohu konstatovat, že tato teoretická část bakalářské práce velmi pěkně, přehledně charakterizuje problematiku termických úrazů (popálenin) od jejich vzniku až po ukončení chirurgické léčby, mnohdy však s etickými, psychologickými a sociálními dopady na jedince samotného, případně na jeho nejbližší, zpravidla rodinné nebo pracovní, okolí. I v tomto pohledu se zřetelně projevuje holistický (celostní) pohled na pacienta s termickým úrazem, který autorka práce na několika místech zdůrazňuje.

V druhé, stěžejní části práce se autorka věnuje již klinickým a ošetrovatelským aspektům konkrétních nemocných, které vybrala a zařadila do sestavy pro vypracování své studie. Autorka zvolila metodu dotazníkového šetření u souboru 60 dospělých nemocných, 30 mužů a 30 žen, kteří byli hospitalizováni přímo na oddělení kde autorka pracuje. Nemocní obdrželi dotazník, na který mohli anonymním způsobem reagovat a odpovědět na 15 stanovených otázek. Odpovědi byly nabídnuty formou pětistupňové škály v rozsahu od „určitě ano“, „spíše ano“, „nejsem si jist(á)“, „spíše ne“ až po „ne“. Otázky byly směřovány do poměrně širokých oblastí stavů i života popálených jak momentálního, tak i s výhledem do budoucnosti po propuštění z hospitalizace. Hlavním cílem autorky bylo potvrdit nebo vyvrátit

její pracovní hypotézu (vytvořenou na základě získaných vlastních mnohaletých zkušeností na daném pracovišti), že muži a ženy rozdílně prožívají termický úraz, resp. jeho léčbu a jeho případné následky a důsledky. Autorka odpovědi na každou jednotlivou otázku analyzuje, komentuje ji z pohledu svých zkušeností i literárních údajů a zamýšlí se nad některými okolnostmi, proč asi muži či ženy právě tak jak odpověděli reagují. Mezi získanými odpověďmi je možno nalézt i některé cenné údaje – jistě je to i přínosná myšlenka autorky – např. o spokojenosti respondentů s dosavadním způsobem života před vznikem termického úrazu. Autorka u pacientů s negativním údajem předpokládá i možný negativistický přístup k léčbě, resp. spolupráci s ošetřujícím personálem apod. Zajímavé údaje přinesla otázka na ovlivnění myšlení bolestí, kde jsou zřetelné rozdíly mezi ženami a muži. Předpokládané difference v tomto směru se objevily i u otázky na spokojenost s aktuálním vzhledem po termickém úrazu. Autorka svými výsledky názorně dokumentovala i nutnost psychologické podpory a pozitivního rodinného zázemí při vyrovnávání se s realitou po termickém úrazu, který má nepochybně dopad i na nejbližší osoby v okolí raněného. Prožívání strachu a určité nejistoty před budoucností, ve vztahu k zajištění rodiny apod. dokumentovaly tímto směrem orientované otázky. Velice cenným, objektivně dokumentovaným a nepochybně povzbudivým pro ošetřující personál jsou i odpovědi na přínos zdravotních sester pro popáleného v průběhu hospitalizace, kde s výjimkou 1 dotazníku všechny vyzněly většinou určitě kladně anebo spíše kladně pro sestry jak z pohledu psychické podpory, tak komunikace s nemocným i informovaností. Autorka potom v souhrnné diskusi rozebírá a komentuje jednotlivé odpovědi a výsledky a srovnává je se svými předpoklady nebo klinickými zkušenostmi. V zásadě potvrdila rozdílné prožívání situací v souvislosti s popáleninovým úrazem u mužů a žen zejména v oblasti zevních projevů - sdílnost a hovoření o vlastních problémech, orientací na životní, vztahové otázky. V dílčím shrnutí mohu konstatovat, že i praktická část práce přinesla zajímavé, někdy i nové pohledy na komplexní problém popáleninových úrazů, resp. pacientů s tímto somatopsychickým stavem.

Při psaní své práce se autorka opírala o 29 soudobých literárních pramenů a rovněž 6 elektronických internetových zdrojů. Přitom je zřejmé, že podrobně prostudovala i klinickou zdravotnickou dokumentaci nemocných a navíc se všemi pacienty se osobně setkávala a podrobně je z profesního hlediska poznala. Práce je napsána přehledně a srozumitelně, je cílená na meritum věci. Některá poněkud neobratná slovní spojení a větné konstrukce jsou dány nezkušeností autorky v publikační činnosti. Práce rovněž obsahuje několik technických překlepů, gramatických chyb či dalších drobných nedostatků, které však nesnižují odbornou úroveň spisu jako celku. Na autorském stylu i duchu práce je zcela zřejmý entuziasmus autorky a její až neobvykle hluboká empatie k daným pacientům. Autorka ve své práci takto zúročila bohaté praktické zkušenosti, které na klinice popálenin získala.

Jen několik kritických poznámek: autorka hovoří o popáleninovém úrazu jako o stavu psychosomatickém (např. na str. 7, 11, 82). Zde je třeba tento termín opravit, neboť se jedná o stav (onemocnění) somatopsychické, neboť veškerý děj začíná tělesným (somatickým) poškozením úrazovým mechanismem. Psychické alterace následují a jsou důsledkem. V kapitole výsledků jsou mnohdy opakovány vlastní názory a komentář, případně literární údaje jiné. Toto vše patří spíše do kapitoly diskuse, kde potom dochází rovněž k jejich opakování. Údaj o souboru (60 respondentů, 30 mužů, 30 žen, vždy po 50 %) rovněž není nutno opakovat u každého údaje o souboru, neboť ten je pro celou práci neměnný. V exaktním odborném textu by se neměly vyskytovat výrazy jako ... „milým překvapením v oblasti průzkumu“.... , ...“byly potvrzeny mé domněnky..“ jak je uvedeno na str. 77 apod. Na druhé straně rozumím tomuto vyjádření jako upřímnému a spontánnímu projevu autorky, který vyjadřuje její zápal pro věc. Za mimořádně cenné vyjádření, které dokumentuje

vysokou etickou a lidskou úroveň zdravotní sestry Simony Kuglerové, považují, v dnešní době již zcela neobvyklé, její poděkování všem pacientům, které ošetřovala a se kterými pracovala při sestavování studie pro tuto bakalářskou práci. Vyjadřuje své profesní obohacení, které při práci s nimi získala, i obecný odborný přínos pro další kolegyně jejího týmu pro další rozvíjení oboru ošetřovatelství v popáleninové medicíně.

Závěr: Domnívám se, že i přes drobné nedostatky technického rázu, práce jako celek je na požadované úrovni a splňuje kritéria stanovená pro tento druh prací v rámci bakalářského studijního programu. Doporučuji ji proto přijmout jako podklad pro závěrečnou zkoušku v daném oboru. Současně ji celkově hodnotím známkou „**velmi dobře**“.

V souvislosti s předloženou prací mám na autorku v tomto tématickém kontextu tři doplňující otázky.

1. V úvodní teoretické i empirické části prokázala autorka poměrně obsáhlé znalosti z popáleninové medicíny. Je dobře obeznámena s klinickými obrazy termických úrazů, které, bohužel ne příliš vzácně, vznikají i u mladých jedinců v produktivním věku. Kde vidí autorka, na základě svých znalostí a zkušeností, hlavní možnosti prevence těchto úrazů?
2. Jak by charakterizovala a zejména časově ohraničila „akutní psychickou fázi“ termického úrazu, o které se ve své práci opakovaně zmiňuje.
3. Jakým způsobem koncipovala, vytvářela a definitivně formulovala své otázky do dotazníku. Využívala možností konzultace klinického psychologa vlastního pracoviště?

V Hradci Králové, 16. října 2009

doc. MUDr. Leo Klein, CSc.
Chirurgická klinika LF UK a FN Hradec Králové